

Parlamentul României
Senat

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Titlul proiectului

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice răspunde necesității obiective de a îmbunătăți sistemul de pensii în vederea eficientizării, punerii în acord cu dezideratele actuale ale societății și cu prevederile constituționale.

Astfel, prezenta propunere legislativă completează cadrul legal existent prin reglementarea unor prevederi noi referitoare la îmbunătățirea metodologiei de calcul a punctajului mediu anual realizat de salariații care au desfășurat activități în condiții speciale/subteran, creșterea punctajelor anuale realizate de unele categorii defavorizate de pensionari, extinderea domeniului de aplicabilitate al indicilor de corecție și completarea metodologiei de calcul pentru stabilirea punctajului mediu anual prin cumularea tuturor veniturilor (sporuri și adaosuri).

2. Descrierea situației actuale

Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice reprezintă actele de bază prin care sunt stabilite drepturile ce revin celor ce au muncit și au participat la constituirea fondului de pensii de-a lungul vieții lor active. De aceea, calculul corect și în deplin respect față de cel care ajunge la vârsta pensionării în a i se stabili pensia, trebuie să fie obligatoriu, clar prevăzut în lege, fără ca cel în cauză să fie prejudiciat în dreptul său.

Conform principiilor *după muncă și răsplată și la muncă egală plată egală*, se impune ca, la finalul vieții active, fiecare cetățean să-și cunoască toate drepturile și să aibă o situație clară a veniturilor pe care le primește la pensie, să poată să ajute generațiile următoare precum și să împărtășească din experiența sa societății. Arbitrariul și abuzurile generate, în ultimii 23 de ani, de aplicarea principiului nesănătos *cine împarte parte își face* trebuie eliminat. Acest flagel a dus la scăderea interesului pentru un mare număr de meserii, la restrângerea acestora în paleta educațională, în economia României și la apariția muncii la negru. Situația grea a fondului de pensii nu ne îndreptățește să derogăm de la principiile fundamentale ale relațiilor dintre oameni, iar legile țării trebuie să respecte, în conținutul lor, atât spiritul dreptății și echității sociale cât și legile lui Dumnezeu. Nu putem accepta să avem pensii atât de inegale izvorâte din munci identice depuse în perioade de timp diferite, și nici diferențe valorice atât de mari fără contribuții pe măsură.

Nevoile bătrâneții sunt aceleași pentru toți cetățenii.

Trebuie să reanalizăm cadrul legal actual, să modificăm și să completăm mecanismele legilor în vigoare cu accent pe influențele generate de contributivitate, pregătirea profesională, stagiul de cotizare și tipul muncii depuse, pentru care s-au plătit și s-au încasat obligațiile sociale, în vederea stingerii dezechilibrelor apărute între diferitele profesii și calificări, garantând în acest fel dreptul neîngrădit al cetățenilor de a profesa meseria dorită, potrivită personalității și vocației proprii și să nu încurajăm crearea de avantaje unor bresle. În acest fel satisfacem dorința de muncă cinstită a cetățenilor, asigurăm dezvoltarea armonioasă a economiei, pieței muncii, profesionalismului și eficienței salariaților, creșterea economică și ne recăpătăm prestigiul național.

În fapt, alături de alte legi specifice muncii, legea privind sistemul unitar de pensii publice trebuie să asigure cu bună credință și sfințenie respectarea următoarelor prevederi din Constituția României:

- ART. 1 Alineatul (3) *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*
- ART. 16 Alineatul (1) *Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*
- ART. 41 Alineatul (1) *Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupației, precum și a locului de muncă este liberă.*
- ART. 47 Alineatul (1) *Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.*

Pentru a înțelege mai bine motivele care au condus la necesitatea modificărilor și completărilor propuse, se prezintă în continuare sintetic situația existentă în sistemul de pensii, resimțită în special de pensionarii de la exploatarea miniere din Valea Jiului.

Actuala legislație face discriminare între salariați având diferite forme de pregătire profesională. Astfel, considerăm că pregătirea profesională realizată prin școli profesionale de ucenici și licee industriale trebuie asimilată ca stagiul de cotizare așa cum este prevăzut și pentru școlile militare, școlile de poliție sau învățământul superior de zi etc. În România prin Legea nr. 3/1950 art. 133 pregătirea profesională era considerată vechime în muncă. Astfel, există încă foarte multe persoane civile pensionate, care au absolvit în baza acestei legislații, dezavantajate de noua legislație. În condițiile actuale, în care piața muncii este reorientată de stat către școlile de meserii și ucenici, aceste meserii trebuie să devină mai atractive iar veniturile generate de acestea mai echitabile.

De asemenea, forma legislativă actuală accentuează discriminarea dintre bărbați și femei prin stabilirea vârstei de pensionare la 63 de ani pentru femei. Este de notorietate faptul că în societatea românească femeia este mult mai angrenată în activitățile celulei de bază a societății, cum ar fi cele de îngrijire copii (nepoți) și gospodărești. Înainte de anul 1990, prin Legea nr. 3/1977 statul recunoștea munca depusă suplimentar în folosul societății de către femei, vârsta standard de pensionare fiind de numai 57 de ani și la cerere chiar 55 de ani, iar efectele au fost evidente prin creșterea natalității și a stabilității familiilor. Prevederile actuale se reflectă negativ asupra natalității și chiar amenință însăși existența celulei de bază a societății românești - familia.

Se face în prezent o discriminare și față de salariații care au desfășurat activități lucrative în subteran, conform încadrării în condiții de muncă speciale. Munca în subteran

necesită efort fizic deosebit, forță brută, expunerea organismului la condiții limită (variații bruște de presiune și temperatură, viteze mari ale curentului de aer, umiditate excesivă, gabarit redus al căilor de acces etc.) și niveluri ridicate de poluare atmosferică (CH₄, CO₂, CO, SO_x, NO_x, HS, Si, C etc.) un timp îndelungat, grad de pericolozitate ridicat și constant, față de alte locuri speciale dar cu activități ce nu întrunesc cumulat toate aceste expuneri ocupaționale. Nu mai este de mult un secret că speranța de viață a minerilor (în special de cărbune) este comparabilă cu a celor din prelucrarea azbestului fiind mult mai mică decât a celorlalți.

Având în vedere cele prezentate mai sus este complet justificată majorarea punctajelor medii anuale pentru salariații care au desfășurat activități lucrative în grupa I subteran/condiții speciale.

În prezent diminuarea quantumului pensiei anticipate parțiale este mult prea mare, respectiv 0,75% pentru fiecare lună de anticipare. Astfel, pentru cei 5 ani anticipați posibili s-ar ajunge la 45% din quantumul pensiei pentru limita de vârstă. Mult mai corect și rațional ar fi dacă s-ar aplica o diminuare graduală, în funcție de stagiile de cotizare realizați (anii lucrați) peste stagiul complet de cotizare, până la o diminuare maximă de 30%. O astfel de prevedere a funcționat în Legea nr. 19/2000. În prezent tehnica de calcul și programele software permit calcule rapide, facile și precise.

Se face în prezent o discriminare între pensionari. Concret, prin acțiunea de evaluare și recalculare a pensiilor conform HG nr. 1550/2004 și OUG nr. 4/2005, pentru cei care au lucrat în grupa I subteran și s-au pensionat conform HG nr. 267/1990 (începând cu 1 februarie 1990), prin Normele tehnice de aplicare NT nr. 5388/2005 pct. A4.5 și Nota nr. 1312/2005 emise de CNPP s-a stabilit că, pentru o vechime de cel puțin 15 ani, stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual să fie 20 ani. Pentru cei care s-au pensionat conform aceluiași HG nr. 267/1990 dar care au realizat o vechime efectivă de până la 15 ani, cât și cei pensionați conform Legii nr. 3/1977 (până la 31 ianuarie 1990), stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual s-a stabilit să fie 30 ani. Această recalculare a dus la apariția unor inegalități privind quantumul pensiilor, inechități sociale și discriminări evidente între pensionarii care au lucrat în aceleași condiții de muncă în subteran. Mai mult, prin Legea nr. 263/2010 stagiul complet de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual este cuprins între 30 și 31 ani, ca și la cei cu activitate de suprafață, situație în care evident activitatea din subteran a devenit neatractivă, cu consecințe asupra întregii industrii.

În prezent, determinarea valorii reale a punctului de pensie se face după o metodologie greoaie și cu mari întârzieri, mai mult sau mai puțin justificate, datorate interperării raportărilor unui terț, respectiv INSSE (indicii de inflație și creștere salarială). Revenirea la determinarea valorii punctului de pensie cu cel puțin 45% din câștigul salarial mediu brut anual este o soluție echitabilă, realistă, simplă și rapidă.

Se face în prezent o nedreptate unor categorii de pensionari prin acordarea unor punctaje medii anuale mai mici decât cele reale datorită modificărilor succesive a legislației. Spre exemplu, prevederea inițială din Legea nr. 19/2000 la art. 16 alin. (2) era de utilizare a salariului minim brut pe economie, însă prin aplicarea OUG nr. 19/2007 această prevedere s-a modificat în sensul utilizării salariului mediu brut pe economie. Există însă excepții prevăzute la alin. (3) care, pentru perioadele anterioare datei de 1 ianuarie 1963, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează un punct pentru fiecare lună de stagiul de cotizare, ceea ce înseamnă echivalentul salariului mediu brut lunar pe economie.

Se înregistrează diminuări ale punctajelor lunare prin neutilizarea tuturor veniturilor. Sporurile și adaosurile nepermanente nu sunt valorificate la determinarea punctajelor lunare, însă aceste sporuri și adaosuri se introduc la veniturile salariale brute realizate lunar (fondul de salarii brute realizate lunar) din care angajatorii calculează rețineri și virează contribuții la CAS. Spre exemplu, sporul de vechime, prevăzut la alin. (3) este impus: 3% după 5÷10 ani

vechime și 15% după 20 de ani vechime. În realitate, în perioada de activitate, sporul de vechime de 3% a fost dobândit după un an iar după 20 de ani sporul a devenit 25%.

Se înregistrează diferențe generate de contribuția la pensiile suplimentare și neactualizarea tabelor. Dacă până la 1 aprilie 2001 de la asigurați respectiv angajați s-au reținut cote de CAS de 2, 3, 4 sau 5% pentru pensie suplimentară, începând din 1 aprilie 2001 s-au reținut contribuții individuale de asigurări sociale care, de exemplu, în prezent sunt de 10,5%. Ca urmare se justifică în mod evident ca și după această dată (1 aprilie 2001) asigurații să beneficieze de creșterea punctajelor lunare respectiv anuale.

Excepțiile promovate prin legislație au condus la apariția discriminărilor între pensionari datorită aplicării unor metodologii de calcul diferite. Aceste prevederi legale trebuie abrogate pentru a nu mai crea distorsiuni.

S-au creat diferențe prin aplicarea indicilor de corecție a valorii punctului de pensie doar pentru unii pensionari, cum ar fi persoanele înscrise la pensie anterior datei de 31 decembrie 2010. Principiul de actualizare trebuie aplicat fără discriminare atât pentru pensionarii aflați în plată cât și pentru asigurații ce urmează a se pensiona.

Apar diferențe prin omiterea unor activități cu caracteristici similare. De exemplu din Anexa 2 lipsește prepararea cărbunilor. Se propune completarea.

Valorificarea sporurilor, adaosurilor, indemnizațiilor, compensațiilor permanente sau nepermanente la stabilirea punctajului mediu anual este justificată deoarece acestea au făcut parte din venitul salarial brut realizat (fondul de salarii brut realizat) pentru care angajatorul a calculat, reținut și virat contribuția de asigurări sociale de stat la bugetul de asigurări sociale pentru pensii. În acest fel se respectă unul dintre principiile de bază a legii pensiilor contributivitatea. Aceste contribuții sunt substanțiale, ajungând în prezent la:

- 31,3% pentru condiții normale (10,5 salariații și 20,8 angajatorii);
- 36,3% pentru condiții deosebite (10,5 salariații și 25,8 angajatorii);
- 41,3% pentru condiții speciale (10,5 salariații și 30,8 angajatorii).

Mențiunea legiuitorului că aceste venituri *nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual întrucât nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor, conform legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001*, este netemeinică și nelegală, mai ales că odată cu intrarea în vigoare a noii legi vechea legislație a fost abrogată.

3. Schimbări preconizate

Prin propunerile făcute se urmăresc, în principal, următoarele modificări:

- vârsta standard de pensionare: 65 de ani la bărbați și 60 de ani la femei;
- stagiul complet de cotizare: 30 de ani la femei și 35 de ani la bărbați;
- creșterea cuantumului pensiei anticipate parțiale cu 15%;
- majorarea cu 100% a punctajelor medii anuale pentru salariații care au desfășurat activități lucrative în grupa I subteran/condiții speciale;
- revenirea la o valoare a punctului de pensie ce nu poate fi mai mică de 45% din câștigul salarial mediu brut anual din BASS, iar în situația în care are valoare negativă, se păstrează ultima valoare din anul precedent;
- introducerea sporurilor și adaosurilor cu caracter permanent sau nepermanent, pentru care s-au plătit de către angajatori contribuții de asigurări sociale și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare, la determinarea punctajelor lunare;
- când nu sunt înregistrate drepturile salariale, se utilizează salariul mediu brut pe țară, în vigoare în perioada respectivă;
- eliminarea discriminărilor între pensionari, datorate aplicării unor metodologii de calcul diferite, prin abrogarea unor prevederi din actuala lege;
- creșterea punctajelor anuale și pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 aprilie 2001-31 decembrie 2010 precum și după 1 ianuarie 2011,

indiferent de stadiul de cotizare utilizat la determinarea punctajului mediu anual realizat, conform legii.

Prin propunerile făcute se urmăresc, în principal, următoarele completări:

- îmbunătățirea metodologiei de calcul a punctajului mediu anual realizat de salariații care au desfășurat activități în subteran, prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale asiguratului la numărul de ani corespunzător stagiului total de cotizare necesar;

- creșterea cu 100% a punctajelor anuale realizate de pensionarii ale căror drepturi de pensie au fost stabilite potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupa I subteran și/sau condiții speciale după 1 aprilie 2001;

- extinderea prevederilor referitoare la indicele de corecție și pentru persoanele înscrise la pensie anterior datei de 31 decembrie 2010;

- completarea Anexei 2 cu activitatea de preparare a cărbunelui;

- completarea cu alte sporuri și adaosuri ce trebuie luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, care au făcut parte din venitul salarial brut realizat (fondul de salarii brut realizat) pentru care angajatorul a calculat, reținut și virat contribuția de asigurări sociale de stat la bugetul de asigurări sociale pentru pensii.

Stingerea dezechilibrelor apărute între diferitele profesii și calificări va garanta dreptul cetățenilor de a-și alege meseria potrivită în funcție de propria personalitate, vocație și nu în funcție de avantajele create artificial prin legi.

De asemenea, prin aplicarea prevederilor se asigură dezvoltarea armonioasă a economiei, pieței muncii și creșterea eficienței salariaților.

Pe termen mediu și lung, acest mod de abordare va spori încrederea populației în sistemul de pensii, în dreptatea socială, ar diminua nemulțumirile generate de inechități, ar asigura o deschidere către noi meserii pe piața muncii și o mai largă participare la alimentarea fondului de pensii.

Simplificarea metodologiilor de calcul, eliminarea verigilor intermediare, ambiguităților și a interpretărilor va conduce la gestionarea mai bună a banilor publici dar mai ales la asigurarea unui nivel de trai decent pentru pensionari.

Refacerea interesului pentru meserii, corelarea cu legea educației, reapariția unor activități în economia națională a României și restrângerea muncii la negru este un câștig uriaș pentru refacerea resursei umane la nivel național și scăderea șomajului.

Prin intermediul modificărilor și completărilor solicitate, se asigură:

- pace și echitate socială;
- respectarea principiului contributivității;
- stabilitate și predictibilitate legislativă;
- respectarea constituției;
- respectarea angajamentelor asumate prin Tratatul de Aderare a României la Uniunea Europeană;

Impactul macroeconomic este pozitiv, prin:

- creșterea economică;
- reducerea muncii la negru;
- scăderea șomajului.

Impactul asupra mediului de afaceri este pozitiv, prin:

- creșterea profesionalismului;
- creșterea eficienței salariaților;
- dezvoltarea unor noi activități.

Impactul social este pozitiv, prin:

- creșterea veniturilor pensionarilor;
- eliminarea discriminărilor;

- îmbunătățirea mediului social și de muncă.

4. Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de lege

Pe parcursul întocmirii proiectului de propunere legislativă au fost consultate:

- Liga Sindicatului Pensionarilor Mineri din Valea Jiului;
- Federația Națională a Pensionarilor din România.

5. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de lege de către autoritățile administrației publice centrale

Funcțiile de evaluare, punere în aplicare și de supraveghere vor fi îndeplinite de Ministerul Muncii.

Față de cele prezentate supunem spre dezbateră și adoptare propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Inițiator,
Senator, Haralambie Vochițoiu